

Uvodno slovo

Ideja za organiziranjem savjetovanja za lektore hrvatskoga kao inoga jezika rodila se iz želje i potrebe da se svi lektori okupe, međusobno upoznaju, podijele jedni s drugima svoja iskustva i jedni druge upute u različita znanja i izvore, uspostave suradnju te na taj način prošire i poboljšaju svoje kompetencije u izvođenju nastave hrvatskoga jezika i kulture za neizvorne govornike. Prvo je Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika održano u srpnju 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i od tada se održava jedanput godišnje. Predavanja, stručna izlaganja i radionice koje se održavaju na Savjetovanju od velike su koristi svim sudionicima. Kako ta stručna izlaganja ne bi ostala samo u okvirima Savjetovanja za lektore hrvatskoga kao inoga jezika i kako od njih ne bi imali koristi samo sudionici Savjetovanja, odlučili smo zamoliti autore da ih pretoče u članke i objaviti ih u ovome zborniku koji će biti dostupan svima zainteresiranim.

Zbornik je tematski podijeljen u četiri cjeline. U prvoj se cjelini, nazvanoj *Hrvatski kao ini jezik*, nalaze tekstovi koji donose opis hrvatskoga jezika relevantan sa stanovišta inog jezika. Druga cjelina *Hrvatski kao ini u nastavi* donosi radove koji tematiziraju proces poučavanja hrvatskoga kao inoga jezika. Treća cjelina *Ispitivanje hrvatskoga kao inoga* donosi članak o provjeravanju jezičnoga znanja, a četvrta je posvećena radu i djelovanju *Croatistica – Centra za hrvatski kao drugi i strani jezik* koji 2012. godine slavi 50. obljetnicu postojanja.

Prva cjelina donosi rad **Nikoline Sokolić i Ivane Vidović Bolt** *Pada li Poljaku lišće u listopadu? O hrvatsko-poljskim lažnim prijateljima*. Problematika lažnih prijatelja vrlo je važna jezikoslovna tema, kako za svakog lektora koji predaje hrvatski kao ini jezik izvornim govornicima poljskoga ili nekoga drugoga slavenskoga jezika, tako i za one koji rade u heterogenim skupinama u kojima ima govornika slavenskih jezika. Svaki učenik hrvatskoga kao inoga jezika susreće se s riječima koje zvuče slično pojedinim riječima njegova prvoga jezika, a u hrvatskome jeziku imaju različito značenje. Izvorni govornici poljskoga koji uče hrvatski jezik svakodnevno moraju ovladati velikim brojem lažnih prijatelja zbog velike sličnosti poljskoga i hrvatskoga jezika. Ovaj je rad postigao svoju svrhu i upozorio je lektore na neke hrvatsko-poljske lažne prijatelje koji zadaju najviše poteškoća prilikom učenja i poučavanja hrvatskoga jezika. Zahvaljujući njemu u budućnosti će se izbjeći različiti nesporazumi i zbog toga će lektorima i drugim jezičnim stručnjacima taj članak biti od velike koristi. **Ivančica Banković–Mandić** autorica je rada pod naslovom *Koje naglaske strancima – klasične ili prihvaćene?* u kojem obrađuje veliku jezikoslovnu temu: naglasni sustav hrvatskoga jezika i njegov odraz na poučavanje neizvornih govornika hrvatskomu jeziku. Postoji podosta stručne literature u kojoj se opisuje izgovor koji odstupa od nekih naglasnih pravila hrvatskoga standardnoga jezika, a prihvatljiv je u javnome govoru. Dio stručnjaka smatra da bi upravo takav izgovor trebalo poučavati u nastavi hrvatskoga kao inoga, međutim poteškoću predstavlja to što ti tzv. općeprihvaćeni naglasci nisu sustavno opisani i ne mogu se naći u rječnicima i priručnicima. Ivančica Banković–Mandić

nudi model kojim nastoji razriješiti taj prijemor i odgovara na pitanje kojim je naslovljen njezin članak koji će, nesumnjivo, lektorima biti iznimno zanimljiv. U članku **Sande Lucije Udier i Milvije Gulešić Machata** *Prijedlozi u hrvatskom kao inom jeziku: opis i obrada* problematizira se pristup obradi prijedloga i progresija obrade prijedloga u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika. Dok se u glavnini stručne literature o prijedlozima posvećuje veća pozornost njihovim sintaktičkim obilježjima, u ovom se članku ističe važnost i semantičkih obilježja prijedloga, kao i potreba da se oni istraže s lingvističke i glotodidaktičke strane budući da su vrlo važni u nastavi hrvatskoga jezika neizvornim govornicima. Zbog toga će lektori hrvatskoga kao inoga jezika u tom članku naći brojne važne i korisne informacije. **Sara Krmpotić i Katarzyna Kubiszowska** bave se glagolskim rekcijama u članku pod nazivom *Ovladavanje glagolskim upravljanjem u nastavi hrvatskoga kao J2*. Najučinkovitiji je način ovladavanja glagolskim upravljanjem upoznavanje studenata ne samo s glagolom i njegovim značenjem već i s njegovom rekcijom, i to već od samoga početka učenja hrvatskoga kao inoga jezika. U članku se razrađuje metodički pristup obradi, uvježbavanju i usustavljivanju glagolskih rekcija nastao na temelju kontrastivnoga pristupa hrvatskomu i poljskomu jeziku s posebnim osvrtom na automatizacijske i konverzacijske vježbe. Pristup i vježbe prilagodljive su i izvornim govornicima drugih jezika te će zbog toga članak biti od velike pomoći svim lektorima u osmišljavanju nastave hrvatskoga kao inoga jezika s obzirom na glagole i njihova sintaktička svojstva. **Marica Čilaš Mikulić** obradila je jedan važan sintaktički problem u članku s naslovom *Uporaba infinitiva i/ili ustrojstva da + prezent u inojezičnome hrvatskome*. Umjesto konstrukcije *da + prezent* učenici hrvatskoga kao inoga jezika često rabe infinitiv ili ustrojstvo *za + infinitiv*, što je posljedica prijenosa iz prvog jezika ili jezika posrednika te manjkava poučavanja konstrukcije *da + prezent* u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika. U članku se nastoji razlučiti kada su ta dva sintaktička izbora zamjenjiva, a kada nisu, odnosno u kojoj se rečeničnoj okolini treba upotrijebiti infinitivna dopuna, a u kojoj ustrojstvo *da + prezent*. Budući da je radova koji obrađuju takve specifične sintaktičke probleme malo, a osobito je malo onih koji ih obrađuju s obzirom na hrvatski kao ini jezik, riječ je o vrijednom članku koji će mnogim lektorima uvelike olakšati snalaženje u toj problematici.

Druga cjelina zbornika sadrži članak *Izrada nastavnih materijala za viši srednji stupanj i napredne stupnjeve hrvatskoga kao J2* **Ive Nazalević Čučević i Jelene Cvitanušić Tvico**. U literaturi o hrvatskome kao inome jeziku upozorava se često na nedostatak udžbenika za najviše stupnjeve. Stoga autorice, nakon osvrta na *Zajednički europski referentni okvir za jezike* (ZEROJ), isticanja uloge međukulturne kompetencije i kulturnih stereotipa te analize Croaticumovih udžbenika za početne i niži srednji stupanj (od A2+ do B1+ prema ZEROJ-u), predstavljaju vrijedne sadržajne i formalne smjernice izrade didaktičkih materijala koji mogu nadomjestiti taj nedostatak i biti temelj budućim udžbenicima. Prilogom *Zaokružena priča – Vukovar* **Antonija-Tonija Juričića i Marinele Aleksovski** opisane su raznovrsne metodičke i organizacijske koncepcije nastavnih i izvannastavnih aktivnosti studenata i nastavnika *Croaticuma*. Čitanje i interpretacija romana *Hotel Zagorje* Ivane Simić Bodrožić, književna večer

s autoricom, gledanje filmova i slušanje predavanja o Vukovaru 1991. godine, posjet Hrvatskomu memorijalno-dokumentacijskomu centru Domovinskoga rata, izlet u Vukovar i Ilok, obilazak mjesta stradanja, razgovor s medicinskim osobljem i vojnicima, pisanje pisama vukovarskoj bolnici te članaka o provedenim aktivnostima u studentskim e-novinama razvijaju jezičnu i kulturološku kompetenciju. Suvremene nastavne metode i načini komuniciranja postavili su pred nastavnike hrvatskoga kao inoga jezika zahtjev za e-učenjem. Značajan doprinos tomu području jest rad *Hrvatski kao ini jezik u računalnome okružju – glotodidaktička promišljanja* **Lidije Cvikić, Marije Bošnjak i Zrinke Kolaković**. U njemu se razmatraju nazivi *novi mediji, informacijske i komunikacijske tehnologije* (IKT) te *e-učenje*, a zatim se daje analiza primjene u nastavi hrvatskoga kao inoga jezika, što zahtijeva tehnološku podršku institucija i informatičku pismenost učenika i učitelja. Uporaba IKT-a traži glotodidaktičke i metodičke promjene, što je vidljivo nakon upoznavanja s nekima od glotodidaktičkih postavki te *online-tečajem* HiT-1 koji upućuju na posebnosti takve nastave.

U trećoj cjelini rad *Provođenje ispitā iz poznavanja hrvatskoga jezika i latiničnoga pisma na Croaticumu* **Ane Grgić i Sande Lucije Udier** pridonosi razvijanju jedne specifične glotodidaktičke discipline koja u nas još nije dovoljno istraжена. Započinje dijakronijskim prikazom ispitivanja hrvatskoga kao inoga jezika koje se, prije svega, provodi na razini B1 prema ZEROJ-u pri postupku stjecanja dozvole stalnoga boravka u Republici Hrvatskoj. Zatim se navodi zakonska regulativa ispitivanja hrvatskoga kao inoga jezika, predlažu daljnji pravni okviri kako bi se i drugi slučajevi u kojima je potrebno dokazati stupanj poznavanja hrvatskoga jezika regulirali, opisuje se postupak i struktura ispita, iznose statistički podaci te upozorava da je za kontinuirano usavršavanje ispitivača i zapošljavanje stručnjaka koji bi se bavili samo tim važnim područjem nužna institucionalna i politička potpora.

Članak *Polu stoljeća Croaticuma* **Jelene Cvitanušić Tvico i Ranke Đurđević** u četvrtoj cjelini zanimljivo je predstavio bogatu povijest, složeni ustroj, nastavnu koncepciju, strukturu polaznika te stručnu i znanstvenu djelatnost centra koji time ulazi u krug sličnih europskih sveučilišnih institucija. Rad nekadašnjega *Tečaja hrvatskosrpskog jezika po AVGS metodi* započeo je 1962. godine na Zavodu za fonetiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tečaj će kasnije postati dio djelatnosti današnjega Odsjeka za kroatistiku te će u skladu s izmijenjenim programskim smjernicama promijeniti svoj naziv najprije u *Pripremnu godinu studija* zatim *Croaticum – hrvatski za strance* te konačno *Croaticum – Centar za hrvatski kao drugi i strani jezik*. Iscrpnim člankom *Bibliografija lektora i fonetičara Croaticuma* **Aide Korajac i Tanje Salak** navode se radovi nastavnika Centra bilo da su posvećeni hrvatskomu kao inomu jeziku (udžbenici, vježbenice, fonetski dodaci, članci u časopisima, poglavlja u knjigama ili zbornicima...) bilo da obrađuju neku drugu filološku temu (članci u časopisima, poglavlja u knjigama ili zbornicima...). Time se na jednome mjestu može dobiti uvid u široku stručnu i znanstvenu produkciju *Croaticuma*.

Zahvaljujemo svim autorima na vrijednim prilogima koje toplo preporučujemo stručnoj čitateljskoj publici!

Urednici